

Pisse gaè voe visse

Door Engel Reinhoudt

'De schatkamer van het Zeeuws dialect en de Zeeuwse folklore' staèt er op website van de Zeêuwse dialectvereênige en dan ê me het over het Woordenboek der Zeeuwse Dialecten (WZD). In september 2014 is het vuuftig jaer elee dat de eêste druk verscheen. Op zoek naè spreuken en gezegden è 'k 'r de leste weken vee in zitte blaere en ik bin opnieuw onder de indruk erocht van dit kostelijke boek.

In de lôp der jaeren è d'r vee mensen aollerlei uitdrukkingen op'estierd in reactie op artikeltjes in Streektaal. Een schoenedaoze vol spreuken, moaie woorden, vèsjes è 'k zôdoende vergaerd. Noe a t'r een plan is om daè es een boekje van te maeken, bin ik opnieuw in het woordenboek edoke en d'r is praktisch gin spreuke of woord dat a nie terug te vinden is in het woordenboek. Het is werkelijk een onuutputtelijke schatkaemer.

Een stuitje elee kwam de vraege of a inolke (in'olleke) een Zeêuws woord was en wat at het precies betekeêkenden. In het woordenboek kieke dus. Raak. In'olke is inpalme. "Mie aollerlei moaie praotjes probeert die vent je in t'olken. Kiek mae mie z'n uut." Ik oare m'n moeder het zegge. In de Dikke van Dale za je in'olke nie vinde. Daè eêt het lokken.

De prachtigste uitdrukkingen en gezegdes vind je achter sommige woorden. Vee bin d'r in onbruuk erocht, mae een ôp zou je best nog kunne gebruke a je temisten dialect spreekt, wan a je groas praot zou je je tonge d'r nog over breke. Op de vraege 'wat ete me vandaege ka je as antwoord geve, a je 't eigenlijk nie zegge wil: aoepvlooiën en mierekietjes. Vervolgens ka je dan vinde waè a die uitdrukking ebezigd wier en misschien nog steeds gebrukt wordt. In dit geval staè plekken op Schouwen- Duveland op as vindplekke. Eenzelfde vraege krieg een ander antwoord op Goeree-Overflakke: "Usseklusse mie je neuze d'r tussen." Voe streekgebondenheid geldt altied 'min of meer'. Daè bin vee uitdrukkingen die a op'eteêkend bin in bepaelde durpen, mae die a je gewoon overaol zou kunne gebruke. Een maaien von ik, voe a je wil zegge dat het belangrijkste eêst mot gebeure: kakke gaè voe bakke, al is d'n oven nog zô eêt. Of: pisse gaè voe visse. 't Staèt 'r echt aol in.

Een uitdrukking die a 'k oait toe'estierd ekregen è, mae (nog) nie kon terug vinde, is: de lengte van 't kernien is de breêdte van 't kot. Ik meêne a daemie bedoeld wordt a de maete d'r nie zô op ankomt, at het mae past.

A je eênmal in het woordenboek begunt te blaeren dan ka je d'r wè een paer aevendjes voe uuttrokke. Het stikt van de moaie, eigenaardige woorden en uitdrukkingen. A je eênmal lekker zit en nie vee zin eit om op te riefen, dan zei 't woordenboek: m'n gatje dienkt at het kantoai eet.

Kortom het jubileum van het woordenboek mag best wat andacht kriege in de lôp van het jaer en een standbeeld voe mevrouw Ghijzen, die a gedurende vee jaeren ewerkt eit an de saemenstelling d'r van, zou best gepast weze.

Reacties: Werrilaan 21, 4453 CA 's-Heerenhoek. E-mail: cn.zeeuws@zeelandnet.nl. Het stukje is na een maand na te lezen op www.zeeuwsezanger.nl